

BONUS

EN VERDER

Team Onderwijs KVLO op reis in Denemarken

Onderwijs in een andere setting bekijken is altijd interessant. Je ziet nieuwe mogelijkheden, je bekijkt andere invalshoeken en je vergelijkt met je eigen werkwijze. De KVLO en ARKO Sportsmedia organiseerden daarom een studiereis naar Denemarken met als hoofddoel de dynamische schooldag. De studiereis Dynamische schooldag concentreerde zich op drie pijlers: de hardware (gebouwen, speelplaatsen), de software (lessen, onderwijsconcepten) en de omgeving (sportverenigingen, buurt). |

Tekst Wiebe Faber en Oscar Scipio

Het Deense Onderwijs

Het Deense onderwijs is anders opgezet dan in Nederland. Het onderwijs is verplicht voor kinderen in de leeftijd van 6 tot 16 jaar. Deze 'Folkeskole' is vergelijkbaar met ons basisonderwijs vanaf groep 3 t/m eind vmbo of de onderbouw van havo/vwo. Daarna kunnen de leerlingen doorstromen naar hoger voortgezet onderwijs en een bachelor of universitaire studie. Voor leerlingen die na het hoger voortgezet onderwijs nog geen keuze kunnen maken voor een vervolgstudie is er een mogelijkheid voor een tussenjaar, dat als tiende jaar vrijwillig gevolgd kan worden.

Leerkrachten in Denemarken zijn gespecialiseerder opgeleid dan de po-groepsleerkrachten in Nederland

die een veel bredere opleiding krijgen. Een Deense leerkracht is opgeleid voor drie tot vier leervakken. In de praktijk kan dus de leerkracht voor Deens, aardrijkskunde en bewegingsonderwijs een en dezelfde persoon zijn.

Wettelijk 45 minuten bewegen

In 2014 is de wet voor het openbaar onderwijs in Denemarken veranderd met de wettelijke verplichting om leerlingen tijdens een schooldag, naast de lessen bewegingsonderwijs, 45 minuten te laten bewegen. Hierdoor zijn dynamische schooldagen met onder andere bewegend leren en brainbreaks/energizers een vast onderdeel geworden van de Deense schooldag.

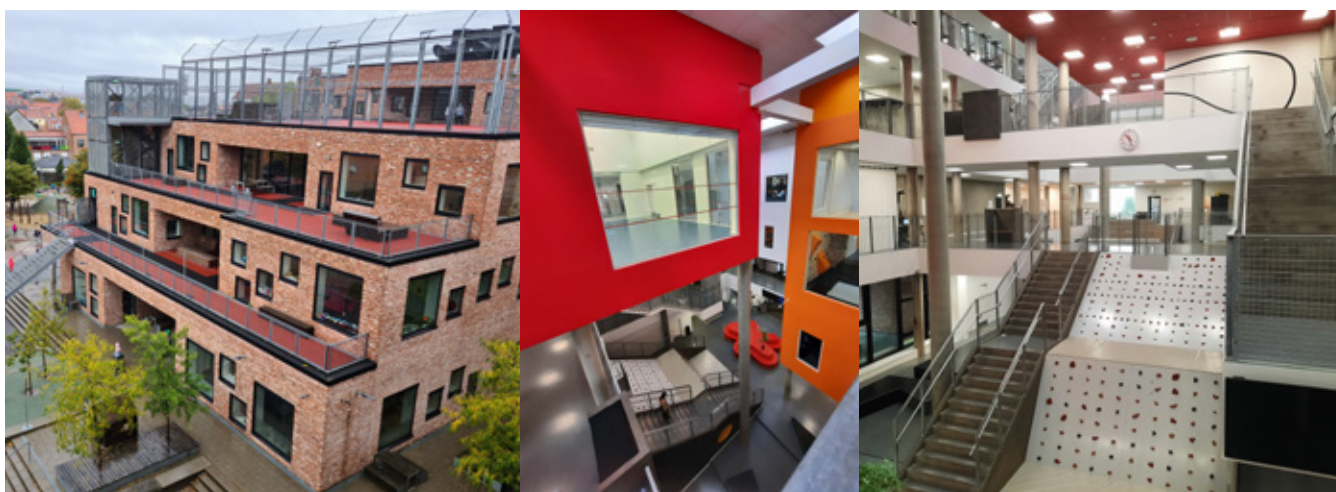
Drie pijlers: hardware, software en omgeving

Het denken vanuit bewegen heeft niet alleen invloed op het onderwijsconcept, maar ook op hoe je een school anders kunt inrichten en architectonisch kunt vormgeven.

Hardware

Tijdens de reis zijn er verschillende scholen bezocht, waaronder de Tinlækkeskolen, Holluf Pile Skolen, Rundhøjskolen en de Frederiksbjerg skolen. Vooral de Frederiksbjergskolen in Aarhus viel met zijn ontwerp dat bijdraagt aan de wisselwerking tussen leren, spelen en bewegen op. Het gebouw is in 2016 verkozen tot 'building of the year' en het was inspirerend om te zien hoe het ontwerp van een gebouw kan bijdragen aan een visie. Naast de iconische klimmuur om van de begane grond omhoog te gaan naar de eerste verdieping is er in het gehele ontwerp aandacht geschonken aan bewegen. Zo zijn de daken gebruikt als sportvelden, zijn er overal beweegelementen in de gangen te vinden, en is er een sporthal, een beweeghal en een danszaal om de leerlingen uit te dagen om zoveel mogelijk te bewegen.

De klaslokalen en de mogelijkheden om te leren zijn ook ingericht op autonomie en zelfregulatie. Rijtjes

van tafels en stoelen voor klassikaal onderwijs hebben ruimte gemaakt voor een vrijere vorm van leren. Zo kunnen de leerlingen achter stabu-reaus lessen volgen of verwerking doen op loungebanken in de gangen, aan tuintafels op de balkons in de buitenlucht en in kleine coöperatieve werklokalen of in een gemeenschapsrijke ruimte. Deze school was dan ook een voorbeeld waarbij de visie onderliggend is geweest aan de vormgeving van het schoolgebouw. De rust in het schoolgebouw en het plezier van de leerlingen tijdens het leren laten zien hoe goed dit concept werkt.

Iedere school in Denemarken die wij bezocht hadden, beschikte over een buitenruimte waar wij in Nederland jaloers op zouden zijn. Niet alleen vanwege de enorme ruimte, maar ook vanwege het aanbod van klimtoestellen en beweegbanen. Het Deense kind heeft veel meer beweegruimte.

Software

Opvallend aan de wettelijke verplichting tot 45 minuten bewegen per dag is dat er vanuit het ministerie geen extra middelen beschikbaar waren om deze transitie vorm te geven. Gemeentes zoals Aarhus financierden

daarom zelf projecten om scholen te ondersteunen bij het vormgeven van een dynamische schooldag. Het project 'Move for life' (Katrine Lindgaard) werd opgezet in 2014 om de leerkrachten te ondersteunen bij een dynamische schooldag.

Om leerkrachten te ondersteunen is er de Skoleidraet. Dit is een landelijke organisatie die methodieken, energizers en beweegvoorbeelden deelt met de scholen en voor de leerkrachten scholing verzorgt. Zie www.skoleidraet.dk

Omgeving

De school is openbaar eigendom van de gemeente. Dit betekent dat tijdens schooltijden de school gebruikmaakt van de ruimtes en na schooltijd de wijk/omgeving. Zo heeft de school niet alleen een leerfunctie, maar is het ook een essentieel onderdeel van het verenigings- en buurtleven voor sport, kunst, cultuur of bijvoorbeeld kinderefeestjes. Er wordt gesport rondom de school en op de sportvelden op het dak van de school. De samensmelting van meerdere gemeentelijke doelen zorgen ervoor dat er meerdere financiële middelen kunnen worden ingezet bij de aanbesteding van een schoolgebouw.

GAME streetmekka (Viborg), een sociaal project waar leerlingen door middel van bewegen, creëren en

samenwerken leren om onderdeel van de maatschappij te zijn

Wat valt er te leren?

Twee onderwerpen waarvan we zeker kunnen leren voor de Nederlandse dynamische schooldag zijn politieke keuzes en de focus in het onderwijs op het welzijn van de kinderen. De politieke keuzes die gemaakt zijn om bewegen wettelijk verplicht te integreren in een schooldag hebben effect gehad in het gedrag van leerkrachten en de actieve inhoud van de lessen. Het welzijn, ‘well being’, van een Deens kind staat centraal. Dit is terug te zien in het onderwijsaanbod dat gericht is op leefstijl, sport en gezondheid en aan de wettelijke verplichting tot 45 minuten bewegen per schooldag. Er is niet alleen aandacht voor de fysieke kant van gezondheid, maar

ook voor de sociale en mentale aspecten hiervan. Leerlingen krijgen tot hun twaalfde jaar geen cijfers op school en kunnen niet blijven zitten. Plezier in leren wordt in Denemarken gezien als de belangrijkste factor om een leven lang te leren.

Voor het Nederlandse bewegingsonderwijs kunnen we wel een aantal belangrijke zaken leren waar we trots op mogen zijn. De specifieke opleiding tot docent bewegingsonderwijs in Nederland zorgt voor een verdieping in kwaliteit van het bewegingsonderwijs. In Nederland zijn vakleerkrachten meer gericht op breed motorisch ontwikkelingen, waar in Denemarken alle lessen sportgericht zijn. Daarnaast is er in Nederland veel meer aandacht voor verschillen in motorische vaardigheden en

differentiatie binnen activiteiten en zijn over het algemeen gymzalen beter ingericht voor gevarieerd en gedifferentieerd onderwijs. Onze gymzalen zijn beter onderhouden en de beschikbare materialen worden afgeschreven en vervangen en zijn groter in aantal.

Conclusie

De KVLO-studiereis in samenwerking met ARKO Sportsmedia was leerzaam, inspirerend en liet zien dat veel bewegen tijdens een schooldag zorgt voor gelukkige kinderen zonder invloed te hebben op de resultaten. Team Onderwijs ziet het als een meerwaarde om via de KVLO een netwerk van beweegprofessionals bijeen te brengen om samen te sparren, te delen en te leren in een inspirerende bewegomgeving. ●

Contact

wiebe.faber@kvlo.nl
oscar.scipio@kvlo.nl

Wiebe Faber en **Oscar Scipio** zijn beiden onderwijsadviseur po bij KVLO

Kernwoorden

dynamische schooldag, onderwijsstelsel Denemarken, beweegruimte, speelplaatsen